

Východím místem procházky je radnice na Husově náměstí. V průčelí budovy je umístěna pamětní deska s portrétním reliéfem politika Sixta z Ottersdorfu.

Sixt z Ottersdorfu

(asi 1500 Rakovník – 25. 8. 1583 Praha)

Teprve tři století po smrti politika, právníka a spisovatele Sixta z Ottersdorfu a 22 let poté, co byla v průčelí radnice v Rakovníku umístěna pamětní deska jako upomínka na tohoto rakovnického rodáka, vyšel roku 1918 poprvé tiskem, a to ještě neúplný, jeho nejvýznamnější spis známý jako Dennopis či Historie oněch dvou nepokojných let v Čechách 1546 a 1547, ve kterém Sixt popisuje a obhajuje neúspěšnou vzpouru českých stavů – královských měst a šlechticů proti habsburskému králi Ferdinandovi I. roku 1547.

Povstáním vyvrcholil svár mezi králem a stavy v názoru na rozhodování o důležitých otázkách českého státu. Zatímco stavy žádaly zachování starých práv podílet se na vládě v Čechách, Ferdinand I. razil vizi centralizované moci, soustředění rozhodovacích pravomocí v rukou panovníka.

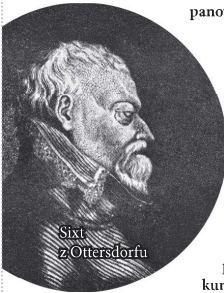
V čele vzbouřených měst šla pražská města a kancléřem Starého Města byl tehdy právě Sixt. Obratný řečník a zdatný právník Sixt patřil k vůdčím osobnostem odbojných měst a po kapitulaci stavů byl za účast v povstání zbaven funkce a krátce vězněn, horšímu trestu unikl zřejmě jen díky přímluvě vlivných přátel.

Dennopis vytvořil tajně jako protiváhu jednostranné sbírky dokumentů o potlačeném povstání Akta všech těch věcí, vydané na královův rozkaz.

Je pochopitelné, že také Dennopis nadřazoval pouze jedné straně sporu, pro historiky je přesto velice cenným pramenem pro poznání průběhu povstání a vztahů měšťanstva ke králi a šlechtě.

V následujících stoletích po sepsání se Dennopis šířil pouze v opisech, poprvé, a vzhledem k značnému rozsahu díla jen zčásti, mohl vyjít tiskem teprve ve 20. století po rozpadu habsburské říše.

Mramorovou pamětní desku, kterou v roce 1896 (sic!) věnoval spolek západočeských akademiků Krakovec, vytvořil sochař B. Šimonovský; Sixtův portrét převzal z pamětní medaile z roku 1573. Sixta z Ottersdorfu připomíná v Rakovníku ještě životopisná deska na domě číslo 108 ve Vysoké ulici, který stojí na místě jeho údajného rodného domu, Sixtovo jméno nese od roku 1893 (sic!) náměstí před soudem a v budově Státního okresního archivu je k vidění stálá expozice o jeho životě a díle.

RAKOVNÍK

BUSTY A RELIEFY

- 1) SIXT Z OTTERSODURFU
- 2) ZIKMUND WINTER
- 3) FR. PALACKÝ A DVOŘÁK
- 4) BEDŘICH SMETANA
- 5) JAN HUS
- 6) EMIL BURIAN
- 7) VÁCLAV RABAS
- 8) FRANTIŠEK OTTA
- 9) KAREL A EMIL BURIANOVÉ

PAMĚTHODNOSTI

- A) RADNICE
- B) MARIÁNSKÝ STOUP
- C) KOSTEL SV. BARBOLOMĚJE
- D) MUZEUM TGM A PRAŽSKÁ BRÁNA
- E) VYSOKÁ BRÁNA
- F) HRBITOVNÍ ZVONICE
- G) SOCHA K. H. BOKOVSKÉHO

PRŮVODCE
TÉMATICKOU VYCHÁZKOU RAKOVNÍKEM
K BUSTAM A PORTRÉTNÍM RELIEFŮM
VÝZNAMNÝCH OSOBNOSTÍ

— e f —
**RAKOVNICKÉ
HLAVY**
— s t —

1.

ZIKMUND WINTER, VÁCLAV RABAS,
BRATŘI BURIANOVÉ, FRANTIŠEK OTTA
SIXT Z OTTERSODURFU
A DALŠÍ

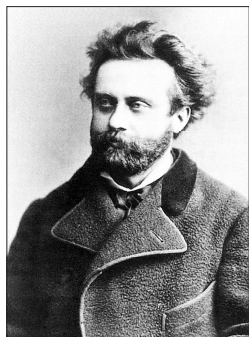
NAPSAL
ROMAN HARTL

V RAKOVNÍCE 2007.
SVAZEK MĚST A OBCÍ RAKOVNICKA
WWW.RAKOVNICKO.INFO

Od radnice jděte náměstím kolem Mariánského sloupu k Muzeu T. G. M. v barokním paláci za kostelem sv. Bartoloměje. Na nádvoří muzea stojí na vysokém podstavci busta historika a spisovatele Zikmunda Wintra.

Zikmund Winter

(27. 12. 1846 Praha – 12. 6. 1912 Praha)

Zikmund Winter

„V z e z ř e n í městečka bylo oku vděčné. Byly tu čtyry malebné brány se svými gotickými stanovými střechami. Mimo ně stály leckterés věže a vížky nad parkánem. Celý shluk domů a chalup byl ovrouben a protkán přemnohými zahradami, v nichž nejvíce rostly jabloně na jaře tak krásnokvětě. Za Vysokou branou, kde stály šeredné stodoly na všechny strany světa různě

postavené – jedna točíc se semo, druhá tamo – nejsouce nepodobny tomu, jakoby nejskaredější z celého světa baby sem na sněm se byly sešly pod Vysokou branou rakovnickou: tam zelenaly se malé háječky jedličné a chvojiny věčně zelené, jimž vděční Rakovničané pilně okřesávali ratolesti na věnce, aby tím oznamovali, který soused, várku učiniv, pivo na šenku vystaveno má.“ Takto vylíčil spisovatel Zikmund Winter panorama Rakovníka, které z vrchu Spravedlnost uviděl pražský bakalář Jan, titulní postava asi neznámější Wintrovy historické povídky *Nezbedný bakalář*, když roku 1588 stanul před městem proslaveným znamenitým pivem a čerstvě povýšeným mezi královská města. Snad do těchto vět vložil Winter i něco z vlastních dojmů z roku 1874, kdy přišel do Rakovníka učit dějepis a zeměpis na místní reálku (ač tehdy byly dvě ze čtyř zmíněných bran už zbořeny, stejně jako větší část městské hradby s parkánem a vížkami).

Winter, syn pražského zvoníka, prožil v Rakovníku deset „nejkrásnějších mužných let.“ Jako člen mnoha místních spolků organizoval kulturní a společenský život ve městě, hrál divadlo, zpíval, přednášel o historii, podporoval zachování a péči o místní památky.

Hlavně však začal psát historické povídky a studie, pro které čerpal náměty v bohatém městském archivu. Ještě během Wintrova působení ve městě vyšlo tiskem několik prvních povídek z renesančního Rakovníka, proslavených jako Rakovnické obrázky. Podle dvou – *Nezbedného bakaláře* a

Golgoty o lásce řezníka Mikuláše a vdovy Anny Strápkové – vznikl roku 1937 film *Nezbedný bakalář* s nezapomenutelným Zdeňkem Štěpánkem v titulní roli.

Slavnostním odhalením busty Zikmunda Wintra vyvrcholily 4. července 1937 velké oslavy, kterými si město připomnělo Wintra v roce 25. výročí jeho smrti. Odhalení busty se zúčastnila řada významných hostů včetně ministra zahraničí Krofty, herce Zdeňka Štěpánka nebo Wintrových dětí Jaroslava a Josefy. Podle dcery Josefy se sochaři Josefu Fojtíkovi, tvůrci busty, podařilo zachytit „onen charakteristický úsměv otcův a stálou jeho duševní pohodu a veselost.“ Rakovník se k Zikmundu Wintrovi stále rád hlásí – jeho jméno tu nese gymnázium (někdejší reálka, kde učil), ulice, divadelní a literární festival, povídka *Nezbedný bakalář* dala název rakovnickému pivu (*Bakalář*) nebo místnímu tanečnímu souboru. Zikmundu Wintrovi je věnována i část historické expozice Muzea T. G. M. (další expozice – cechovní památky, geologie a hornictví v regionu, příroda Rakovnicka, RAKO 1883-2003, historie ostromřelců – v Pražské bráně, lapidárium drobných kamenných památek; otevírací doba: út-ne 9-17). V muzeu můžete vidět také bustu Jana Rennera (1869-1959), dlouholetého správce městského archivu a muzea a všestranného regionálního badatele, autora desítek publikací a článků o dějinách, památkách či pověstech Rakovnicka. Sepsal také turistický průvodce Rakovnickem a Křivoklátskem.

Další busty a reliéfy najdete v Čermákových sadech pod kostelem sv. Bartoloměje. Do sadů vás nejrychleji dovede pěšina mezi muzeem a kostelem. Ve skalce vpravo pod první křížovatkou je na kameni skryt pod bujnou vegetací portrétní reliéf Františka Palackého, o několik kroků dál je umístěna busta hudebního skladatele Antonína Dvořáka. Odhalena byla roku 2004 jako upomínka na jedinou Dvořákovu návštěvu města 3. ledna 1892, při níž byly poprvé uvedeny skladby tohoto génia české hudby – *Rondo g moll* a *Klid*. Autorem busty je rakovnický rodák sochař Miroslav Pangrác. Jeho dílem je rovněž dominantna Čermákových sadů – pomník T. G. Masaryka z roku 1997. V části sadů na druhé straně silnice najdete hned za přechodem bustu skladatele Bedřicha Smetany od Josefa Fojtíka, rodáka ze Žďarů nedaleko Rakovníka. Busta zdobí městské sady od roku 1924, věnována byla ke stému výročí umělcova narození. Poblíž tohoto pomníku směrem k panelovým domům stojí pod košatým keřem tzv. Husův kámen s portrétním reliéfem mistra Jana Husa, který na Rakovnicku – přesněji na hradě Krakovci, pobýval před osudnou cestou do Kostnice.

Od Husova kamene se vraťte ke kostelu a dejte se ulicí po levé straně budovy gymnázia vzhůru městem k nepřehlédnutelné, šitíhlé Vysoké bráně (vyhlídka z ochozu, expozice – fotografie starého Rakovníka, gotické oltářní deskové obrazy. Otevřeno: květen, červen, září - st, so, ne 9-12, 12.30-17; červenec, srpen - út-ne 9-17). Od brány sejděte přímo a širokou, zvolna klesající Vysokou ulicí k Nové výstavní síni v domě č. 226, mezi jehož okny v přízemí je umístěna pamětní deska s bustou operního pěvce Emila Buriana, který se v tomto domě narodil.

Emil Burian

(12. 12. 1876 Rakovník – 9. 10. 1926 Praha)

Emil Burian

Ještě největší wagnerovský pěvec přelomu 19. a 20. století, tenorista Karel Burian, sklízel závatné úspěchy díky svému nezměrnému talentu, pak jeho mladšího bratra Emila, barytonistu a vynikajícího interpreta českých oper, především Smetanových, dovedla k úspěchům nezdolná píle, svědomitost a zarputilá vůle. „Hledám-li příklad, co zmůže energie člověka, pak nám může

sloužit příklad Emila Buriana,“ napsal jednou jeho syn Emil František.

Emil Burian neměl nadání jako jeho o šest let starší bratr, měl jenom touhu být jako on. Jako mutující student pražského gymnázia, který zpíval jen potají v ústraní, snil o velkých operních rolích, jeho nevyrazný hlas však nesliboval nic mimořádného. Přesto se s bratrovou pomocí pustil do vysilující práce, cvičil do úmuru a obráběl svůj hlas, až v roce 1895 dostal své první angažmá a v Moravské Ostravě zahájil svou divadelní kariéru rolí v Cikánském baronovi. Následovalo angažmá v Plzni a zanedlouho i první zahraniční angažmá v Záhřebu, kde se brzy stal prvním barytonistou tamní královské opery.

A mířil výš. S velkolepým úspěchem zpíval v německém Freiburku („Jeho zralost v pěveckém vzdělání stoupá od role k roli a ve všech malíčkostech jeho talent uchvacuje posluchače,“ psaly tamní Městské noviny), Drážďanech a v letech 1907-8 v Hamburku, kde prožil jeden z vrcholných okamžiků své kariéry, na který vždy vzpomínal se slzami v očích – 15. října 1908 tady zpíval společně se slavným Enricem Carusem v Leoncavallových Komediantech.

Pak konečně přijala Buriana i Praha, kde doposud sklízel jen ústrky a falešnou kritiku (stejně jako jeho bratr), a v Národním divadle vytvořil mnoho nezapomenutelných rolí a svým vynikajícím podáním s přesnou výslovností a srozumitelným přednesem textu pozdvihl český operní zpěv do nových výšek.

Život Emila Buriana, z nějž „dokonalé technické ovládnutí hlasu, jeho krásný, sytý timbre, vynikající hudební inteligence a bohatá dramatická tvořivost učinily jednoho z nej přednějších českých pěvců v divadle i na koncertním pódiu“ předčasně ukončilo zákeřné nádorové onemocnění, utýrán vleklou chorobou zemřel v pouhých 49 letech 9. října 1926.

Pamětní desku s bustou Emila Buriana vytvořil sochař Miroslav Pangrác v roce 1976. Interiéry Burianova rodného domu byly upraveny na moderní galerijní prostor – Novou výstavní síň pod Vysokou branou (otevírací doba: út-ne 10-18).